

KANADSKÉ LISTY

Second Class Mail-Reg. No. 3088

BOX 520, POSTAL STATION D, TORONTO 9, ONTARIO, CANADA M6P 3K1

No. 7-8, Vol. 17., 1. srpna-August 1st, 1983.

Thank goodness we're home! Now I really need a holiday!

Afghans face new threat

When Russia invaded Afghanistan in December, 1979, the West reacted with shock and fear. Even the liberal Western media, which resolutely downplays any threats from the Soviet Union, could not ignore the truly ominous implications of this act of aggression. But after more than three years of guerrilla warfare, the media has managed to convince our leaders and the public that the Russians are hopelessly bogged down in another Vietnam from which they want to withdraw, but cannot.

In fact, there is now ample evidence that Russia has already won the war and may be setting about to make the worst nightmares of the West come true. Russia has been attempting to seize Afghanistan since the middle of the 19th century, recognizing that possession of this very strategic nation would give her dominance in southwest Asia and the long-sought access, through Baluchistan, to the Arabian Sea.

Russia's strategy has been to secure population centres, communications lines and airbases; the rest of arid, mountainous Afghanistan is of little interest. While the Russians were certainly surprised by the ferocity of Afghan resistance, the lingering guerrilla war in the mountains poses little problem to Moscow.

Soviet troops moved south

Most of the 160,000 Russian troops in Afghanistan were based originally along the Russo-Afghan border; they were simply moved south a few hundred kilometres at the end of short supply lines. The Red Army's casualties in the war have amounted to no more than 15,000 dead and wounded, a tiny number for a nation that lost 20 million in World War II.

The Russians have made effective use of the Afghan conflict, their first shooting war in 38 years, to test new weapons, develop specialized tactics and to gain field experience for their officer corps. Russian exploitation of Afghanistan's extensive mineral deposits has gone far to compensate for the cost of this low-budget war.

The Soviets are also busy building road and rail links into Afghanistan, integrating its communications and economy into the Soviet Union. This process of absorption has become so pronounced that it is estimated that Afghanistan will, in only a few more years, become an integral part of Russia, another Lithuania or Outer Mongolia — forgotten countries that are nations in name only.

The Russians now appear to have established satisfactory security over all those areas in which they have tactical interest: The guerrilla forces have been largely driven into the remote mountains. Much of the rural civil population, the essential base for any successful guerrilla movement, has been driven by bombing and shelling out of the uplands into the cities, where they can be easily policed. Fully one quarter of Afghanistan's original population are now refugees in Pakistan, and this flow continues at the rate of 25,000 per month.

The remaining civilians and guerrilla forces in the mountains are now regularly subjected to massive bombing and the widespread use of chemical and biological warfare that includes nerve gas, blistering agents, poisons, toxins and some lethal agents, such as the mysterious Blue-X, which are not yet even understood by Western scientists.

According to Israeli intelligence sources, only one out of the seven Russian divisions in Afghanistan is involved in regular combat operations — the remainder do normal garrison duty or are constructing a series of top-secret bases in the southwest around Farah and Shindand. These bases are reportedly being used by newly created mobile Russian desert-warfare units who clearly are being positioned and trained to strike instantly at the vital Strait of Hormuz only 750 kilometres away, the West's main oil artery.

Moscow, unlike the West, has always moved slowly but decisively to attain its grand strategic goals. Once Afghanistan is pacified and absorbed and the transit routes to the south assured, the Russians can be expected to begin intriguing against the now-isolated Pakistan, first by igniting rebellions in the secessionist provinces of Baluchistan and Pushtunistan and then simply by moving their tanks south. Iran, also isolated and unstable, would offer a tempting target to Russian "liberation" forces.

West won't supply arms

While Russia pours arms into Central America, the West does not even dare supply arms to the Afghans for fear that Moscow will strike immediately against Pakistan, the conduit for weapons supply. After having neglected Pakistan for so long, the West simply has no effective response to such a threat.

Afghan resistance may continue for a few more years but, inevitably, it will be eliminated unless actively supported by the West. Every other resistance movement in the Soviet Empire has been ruthlessly crushed; in spite of the epic bravery of the Afghans, there is no reason to believe their fate will be different.

Future historians will probably rank the West's abandonment of Afghanistan and Pakistan as marking, much like its refusal to support Ethiopia and Czechoslovakia before World War II, the ultimate failure of the free world to stand before the rising tide of totalitarian aggression.

(Eric Margolis, a member of the Canadian Institute of Strategic Studies writes frequently on international affairs)

SRDEČNÉ BLAHOPŘÁNÍ

Bedřich Svatoš

V Marcu ve Francii se 7. července t.r. ve zdraví dožil svých 75. narozenin spisovatel Bedřich SVATOŠ, rodák z Běl-že Křivoklátské. Vystudoval filos. fakultu KU a ve Francii působil od r. 1946. Blahopřejeme!

Praha, 21. srpna 1945: Českoslovenští západní letci - vedeni svým velitelem, gen.dr. Karlem Janouškem - nastoupili k slavnostní přehlídce na Staroměstském náměstí, po pochodu středem města, zdravení statisící Pražanů. Jak lze vidět na obrázku, mnozí mají v ruce květiny, které jim vděční čs. občané během pochodu dali. Tito letci splnili během války na 100 procent svou vlasteneckou povinnost a téměř 600 jejich kamarádů padlo na poli cti a slávy. O tři roky později byla většina z nich uvězněna a čs. komunistický režim je považoval za "politicky nespolehlivý živel". Na menším obrázku dekoruje prezident republiky dr. Edvard Beneš generála let. Karla Janouška čs. válečným křížem. První vpravo je Squadron Leader/major let. Jiří Hartman, který sloužil u 310. čs. stíhací peruti.

/Oba obrázky nám zapůjčil Vavro Ryšavý z Washingtonu./

DOPORUČUJEME

PALM SPRINGS PUBLISHING, 1227 S. Palm Canyon Drive, Palm Springs, CA 92262, USA.

Jan Filipek, Ve stínu šibenice. Dokument z doby Protektorátu Böhmen und Mähren. Krátce po vyhlazení Lidic a Ležáků, v době neslýchaného teroru, který byl pomstou za atentát na Heydricha, stálo před soudem v Berlíně patnáct českých účastníků podzemního odboje... 248 str., cena 12,- US dol.

Kanadské Listy

INDEPENDENT MONTHLY

IN CZECH AND SLOVAK LANGUAGES.

Publisher and Editor: Mirko Janeček.

Články, objednávky inserátů, opravy adres a předplatné lze poslat na: "KANADSKÉ LISTY", Box 520, Station "D", Toronto, Ont. M6P 3K1.

Pokud jsou články podepsané, nemusí se redaktor ztotožňovat s jejich obsahem.

Předplatné na 1 rok:

Kanada a USA ... \$ 10:00

zámorí lodí ... \$ 12:00

zámorí letecky ... \$ 15:00

LIDÉ MEZI NÁMI

Vladimír Skutina s paní byl mezi krajany v St. Catharines, Ont. 14.5. a mezi krajany v Torontě a v Londonu 15.5. t.r. Usazený v Curychu ve Švýcarsku, vydává tam "Magazín" a sem tam novou knížku. Nedávno navštívil Švédsko a Anglii. Během své cesty po am. kontinentu měl přednášky od New Yorku po Los Angeles; nejúspěšnější byla v Clevelandu, Ohio. Proti světovému komunismu bojuje svým osobitým humorem i vážnou prací v anglickém CDUP.

ČESKOSLOVENSKÝ LEV

provedený ve 14K zlatě

Jako přívěšek k náramku, medailon, jehlice do kravaty nebo do klopky.

Velikost 1 (ilustrovaná) — \$120 a daň

Velikost 2 (menší) — \$49 a daň

Veškeré opravy, předělávky, odhady zlatých a stříbrných šperků

J. M. KLEIN - ZLATNÍK

5 Shuter St., Toronto

(vedle MASSEY HALL)

862-0807

zasíláme na dobírku

AMERICKÝ FOND SDĚLUJE

Vyrovnání dluhu za letenky na tento kontinent je nejen závazek právní, ale také morální. AFCE vybrané peníze zasílá dále, kteří z rakouských lágrů míří na tento kontinent. Když to nejde do jednoho roku, měl by dlužník začít splácet co nejdříve po nabytí stálého zaměstnání. Šeky se vyplácí na "AMERICAN FUND" a lze je poslat na adresu: AFCE, Box 392, Port Credit P.S., Mississauga, Ont. L5G4M1. Pravidelné měsíční splátky např. po 50ti dolarech jsou únosné pro mnohé. Šeky se nemusí posílat doporučeným dopisem. Hotové peníze posílat se nedoporučuje! Kdo nemá bankovní konto, lze splátku poslat poštovní poukázkou z nejbližšího poštovního úřadu. Píší-li přátelé.

JEDNOU VĚTOU

Pan Toman prodal svou cukrárnu a kavárnu ve Viktorii, BC. Podnik se nyní jmenuje Black Forest Pastries Ltd. -- Pozdrav z Jamboree v Albertě jsme dostali od skupiny 15ti našich skautů z NSR a od Vlady Nováka. -- Frank a Marta Ječmenovi ztrávil příjemnou dovolenou v Bad Bellingen v NSR. -- Krajan Karel Škaloud je šéfkuchařem v Marienbad restauraci v Londonu, Ont. -- Tenisový turnaj Sokola Montreal je 27. a 28.8. Informace: 737-0791 a 733-0978. -- Členářka J.K. nám zapůjčila "Ravensbrückou štědrovečerní romanci" z pera Anny Kvapilové, t.č. v Norsku. -- Úspěchy v kresleném filmu má studio Animette, majitelé: Milo a Ali Kubíkoví z Thornhill, Ont. -- Joe Bílek nám zapůjčil brožuru "2. pěší pluk Francie červen 1940" z pera četaře asp. D.B. /velitelem byl plk. Jan Satorie, velitel praporů: Vlad. Přikryl, Vlad. Frajt a Čeněk Slezák. / Autor D.B. žije v Kanadě. -- Ota Hora odsoudil v ottawském listu "Citizen" negativní postoj NDP vůči NORAD a NATO. -- Dr. Vlad. Bubrin, Slovák z Jugoslávie, se vzdal místa ředitele Výboru pro národnostní organizace v Kanadě. -- Vážným zájemcem pošleme recept, jak se doma dělá rybízové víno. Chcete to zkusit?

VZPOMÍNKA

10 LET OD SMRTI KARLA ANČERLA...

Dne 3. července 1973 zemřel v Torontě v šedesáti pěti letech hudební ředitel a dirigent Torontského symfonického orchestru /TSO/ Karel Ančerl.

Narodil se 11. dubna 1908 v Tučapech u Soběslavi. Řízení studoval u profesora P. Dědečka a v mistrovské škole Václava Talicha. Před okupací byl povolán za dirigenta pražského rozhlasu. Brzo nato byl zatčen Gestapem a poslán do Terezína, kde se spřátelil s brněnským skladatelem Pavlem Haasem a s pražským basistou Karlem Beranem. Z Terezína byl převezen do Osvětimi, kterýžto tábor přežil. Po návratu působil načas ve Velké opeře 5. května. Po Jeremiášově odchodu se stal šéfem orchestru pražského rozhlasu a po Talichově odchodu z Prahy v roce 1950 uměleckým ředitelem České filharmonie a od roku 1956 jejím hlavním dirigentem, doma i na četných zahraničních zájezdech. V roce 1967 se uvažoval v sezóně řízení TSO. Po sovětské invazi se nevrátil domů a byl jmenován hudebním ředitelem a dirigentem TSO jako nástupce Ozawův. Následky věznění postupně ochromovaly Ančerlovu činnost. Šlo o potíže s dýcháním, s cukrovkou a s játry, jejichž rakovina vedla k rychlému konci k škodě TSO a k lítosti ctitelů Ančerlova vyspělého dirigentského umění. K jeho počtě byl zřízen při Torontské univerzitě výzkumný rakovinný fond pod jeho jménem.

Pod Ančerlovou taktovkou byla nahrána s Českou filharmonií a s vynikajícími sólisty šedesátka desek, z nichž jmenuji aspoň některé: Dvořákův houslový koncert, jeho Novosvětská symfonie a Rekviem; Smetanova Má vlast; Janáčková Glagolská mše, Sinfonietta a Taras Bulba; Fantaisies symphoniques a Lidice od Martinů; Mendelssohnův Houslový koncert e a Mozartův G; Lisztova Preludia; Čajkovského Klavírní koncert b. Je neuvěřitelné, že od jeho odchodu uplynulo už 10 let. MV

ZPRÁVY Z KANADY

Počet ilegálních imigrantů v Kanadě se odhaduje na 200.000. -- V článku "Guidance for confused minds" /vyšel v torontském "Sun-u"/ doporučuje L. Zink četbu brožury "The Intelligent Layperson's Guide to the Nuclear Freeze and Peace Debate". Lze objednat za \$2:95 /US/ na adrese: NSIC, 111 E. 58th St., New York, NY, 10022, USA. -- Centrální statistický úřad v Ottawě oznámil, že Kanada má 24.083.500 obyvatel, z toho 67.695 se hlásí k českému nebo slovenskému původu. V Quebecu žije 4.845 našich a v Ontáriu 33.025. -- Fed. publikace "Kaleidoscope" přetiskla článek o doc. Vlad. Krajínovi z magazínu "ForesTalk". -- Kan. poštovní správa oznámila, že za rok 82 psi pokousali celkem 1.400 pošťáků, z toho 163 v Torontě. V několika krajních případech byla dodávka pošty zastavena. -- Fed. konzervativci mají nyní kancelář pro multikulturní záležitosti. Vede ji Michel Lamoureux, který úzce spolupracuje s fed. poslancem S. Paproskim. -- V r. 1984 oslaví Ontário 200. výročí prvních sídlišť. Atrakce "Marineland" v Niagara Falls byla rozšířena nákladem 120ti milionů dolarů. Zakladatelem byl přistěhovalec z Jugoslávie. V parku je např. 400 srnců. -- Nově přichází v Ontáriu mohou shlédnout sbírku diapositivů s česky mluveným textem "Living in Ontario". Informace: D. Novák 965-0829. -- Kan. ministr zahraničí přijal v audienci čs. velvyslance V. Buzka, který mu předal Deklaraci Varšavského paktu. -- Kanadský senátor ukrajinského původu Paul Yuzyk pokračuje ve své činnosti v rámci NATO a na poli základních lidských práv kdekoli ve světě. Letos slaví 40. výročí svého jmenování senátorem. -- Torontský list "City News Multicultural" přinesl v březnu obsáhlý článek o čs. sokolském hnutí s třemi pěknými fotografiemi. -- V Ottawě vyšlo 2. opravené vydání "Mapy světových jazyků". -- Allan Gardens, na rohu Jarvis a Gerrard St. E. v Torontě, jsou významnou turistickou atrakcí. Má 13 hektarů krytých skleníků, v nichž je několik tisíc zajímavých květin. Otevřeno každý den od 10ti hod. dop. -- Pí F. Bird z Ottawy a Rev. P. Fernandes byli přidáni do Refugee Status Advisory Committee při fed. ministerstvu práce a imigrace. -- Don Miller, President spol. MULTIFAX, tvrdí, že v r. 1990 budou etnické minority silnější, než občané anglo-saského nebo francouzského původu.

Chutná domácí jídla u krajanů:

The Alp's Restaurant

2872 DUNDAS ST. WEST, TORONTO M6P 1V3
(DUNDAS & KEEL)

Plánujete-li svatby, oslavy narozenin či schůze, volejte:

TEL. 762-5449

Milica Satulova

Ceny mírné, obsluha vřelá!

Pražské uzenářství

618 Queen St. West,
TORONTO, ONT. M6J 1E4

Majitel: J. Pichlík

Tel.: 364-1787

kultura

Stratford 1983

KAFKŮV ÚMRTNÍ LIST

V úmrtním listě stojí: Dr. Franz Kafka, povolání spisovatel, zemřel 3. června 1924 v sanatoriu Hoffmann, Klosterneuburg-Kierling, na ochrnutí srdce. - Tento úmrtní list byl nalezen v městském archivu v Klosterneuburg. - Dva dny po své smrti byl Kafka převezen do Prahy.

BLAHOPŘÁNÍ K VELKÉ POCTĚ

Roberta MAXWELL

jako Lady Macbeth.

Brian BEDFORD jako Richard II.

Naše druhá návštěva Stratfordu jen potvrdila, že organizace Festivalu odchodem Robina Phillipse nedostala smrtelnou ránu, jak se mnozí z nás obávali. John Hirsch dovedl se ujmout vedení snad méně egoisticky, ale dovedl se obklopit spolupracovníky, s nimiž se rozdělil o vedení i úspěch. Jeho dramaturg /literary manager/ Michal Schonberg připravil pro diváky zajímavý a poučný literární doprovod pro všechny hry. A tak i ten z nás, kdo právě neovládá historii anglické monarchie, ani anglickou literaturu, snáze pochopí všechny ty vraždy a bratrovraždy, které Shakespeare tak mistrně dovedl zdramatisovat. O všem i ti diváci, kteří se dnes nechtějí zabývat starým krveprolitím a těžkému dramatu nehoví, najdou v letošním repertoáru např. krásnou hru "Jak se vám líbí", půvabnou a hravou ve výborném obsazení. A dokonce i ti, kteří ze všeho nejlépe milují lehkou hudbu, mohou se vydovářet z Gilbert a Sullivanem.

Kdybych vám chtěla vyprávět, co všechno můžete ve Stratfordu užít, nestačil by mi můj sloupec v "Kanadských Listech". Jen to vám chci zdůraznit: nenechte si ujít Stratford Festival 1983!! Běla.

BLAHOPŘÁNÍ

Ve Švýcarsku se dne 16. června t.r. dožil svých 60. narozenin zakladatel KONFRONTACE, Petr A. PAŠEK. Desítky vydaných knih skutečně konfrontují čtenáře s politickým světem, se zápasem spisovatele s totalitou. Pašek se zasloužil o čs. exil a věc svobody. Už tím, že např. vydal 3 díly českého překladu Solženicynova Archipel Gulag a hodnotných pět svazků knih od Pavla Eisnera. V poslední době zaujala též dokumentární kniha o cílech SSSR Útok, z pera fed. bonnského poslance Hugna.

Sté výročí narození spisovatele Franze Kafky

Franz Kafka se narodil 3. července 1883 v rodině židovského obchodníka v Praze. Zemřel jedenáctiletý, 3. června 1924 v jednom sanatoriu poblíž Vídně na následky plicní tuberkulózy. Jeho celoživotní dílo se dočkalo širokého mezinárodního uznání a odezvy až po roce 1945.

Třetího července se sešlo třicet nebo čtyřicet příslušníků pražské židovské náboženské obce u hrobu spisovatele Franze Kafky, dívky zazpívaly nábožnou píseň a všichni se společně pomodlili. Tak bylo se skromnou důstojností a ve smyslu jeho díla připomenuto sté výročí narození velkého Pražana.

V předvečer dalo Rudé právo svým čtenářům dvě rady: „Pochopit Franze Kafku!“ a „Domyslet Kafku!“ Mnozí by to rádi udělali, ale Kafkovy knihy jsou nedostupné a nelze pochopit a domyslet, co neznáme. Rudé právo se však neobracelo na širokou veřejnost, ale jen na nevelkou obec těch, kteří přes všechna omezení a zákazy Kafku znají, na inteligenci. Dělník a družstevník má jiné starosti, ale tvůrčí inteligence nachází v Kafkových prózách situace, které zná. Pro ni není „odcizení“, o kterém psal už mladý Marx a které popsal Kafka, literární fikce, nýbrž banální realita, skutečnost všedního dne.

Domyslet Kafku v pojetí Rudého práva znamená překonat tohoto spisovatele leninismem. Není to nic nového, rada je obehnaná písnička, s níž přišel už v prvních letech po druhé světové válce Zdeněk Nejedlý. Tehdy ještě komunisté nemohli z taktických důvodů Masaryka zcela odmítnout a zakázat, a tak Nejedlý přišel s heslem Pochopit a domyslet Masaryka!, domyslet ho směřem k Leninovi. Přišel únor 1948 a Masaryk, místo aby mohl být chápán a domyslen, byl jednoduše zakázán. U Kafky nebude třeba postupovat tak okázale, až v Praze dozní ozvěna západní jubilejní káfkovské vlny, Kafka se vrátí do seminářních studoven, kde se mluví šepem.

Tvorba a její příloha Kmen vzpomněly jubí-

lea trochu jinak. Článek s titulem „Jemný duch hluboce vidoucí“ vyjadřoval sympatie s velkým pražským autorem a nesympatie s jeho — vesměs komunistickými — československými i zahraničními vykladači. Název článku je citát z nekrologu, který o Kafkovi napsal klasik literárního stalinismu Stanislav Kostka Neumann. Citát měl možná oklamat redaktora nebo cenzora, aby vzali Kafku na milost a nepozastavili se nad kladným přístupem autora, Milana Blahynky, ke Kafkovi. Buď jak buď — Blahynka, tak před mnoha lety sám Stanislav Kostka Neumann, se stali obětí malé literární lži. Překladatelka Milena Jesenská předložila Neumannovi svůj překlad Kafkova Topiče s tím, že je to kritika kapitalistické Ameriky, Neumann rukopis přijal a bez dalšího zkoumání ho dal otisknout. Malé mystifikaci podlehl pak ještě jednou, když psal několikařádkový Kafkův nekrolog, v němž se ostatně dopustil dvou věcných chyb. Kafka nebyl „jemný duch hluboce vidoucí“ tím správným, to je stalinistickým směrem, kterým šel Neumann.

Blahynka opět křísí starou normalizační legendu, že před dvaceti lety došlo v Liblicích k jakémusi nejprve literárnímu a pak politickému spiknutí, když konference žádala udělení trvalého víza do socialistických zemí pro díla Franze Kafky. Hlavního viníka vidí v Eduardu Goldstückerovi, který prý chtěl uvést pocit odcizení do socialistické literatury. Dodejme, že ani pro Goldstückera nebylo „odcizení“ pouhou literární fikcí. Ve stalinistických procesech z počátku padesátých let byl odsouzen na doživotí. Když nikdo jiný, zajisté právě on pochopil a domyslel Franze Kafku do konce,

„České Slovo“/

jd

Za přínos k české hudební kultuře Společnost pro vědy a umění udělila na loňském sjezdu v Pittsburgu svou nejvyšší poctu ČESTNÉHO ČLENSTVÍ prof. dr. Karlu Husovi. Diplom bude skladateli předán na příštím Valném shromáždění SVU. Karel Husa, působící po 30 let na Cornell University v Ithace, N.Y., se dožije 7. srpna t.r. ŠEDESÁTI DVOU let. K šedesátému výročí Husových narozenin jsme v předloňských Kanadských Listech shrnuli jeho hudební kariéru a loni v květnu jsme napsali o jeho velkém jarním turné po amerických univerzitách. Od té doby Husa vyučoval, dirigoval a skládal dál s neumdlévajícím elánem. Na hudebních konferencích přednášel o své tvorbě a pohostinně řídil orchestry a dechové ansámby na hudebních školách amerických univerzit v mnoha státech, zvláště na festivalech, kde byly na programu jeho skladby. Hodně své energie věnoval tentokrát univerzitám ve státě Michigan. — Velkou jeho novou prací bylo Concerto for Wind Ensemble. Nově zaznamenal pro orchestr a sbor Apoteózu na tuto zemi a svoje Monodrama v Louisville, Ky. — V orchestrální tvorbě dokončil nedávno skladbu Recollections/Symphony No. 2/ a začíná pracovat na skladbě, o kterou ho požádal Meht, k provedení s New York Philharmonic Orchestra pro sezónu 1984/85 a na díle k 200. výročí University of Georgia. V komorní hudbě připravuje klavírní kvartet a koncert pro harfu, který mu zadala Int. Harp Society k provedení v Carnegie Hall na jaře 1985. — Husovy The Trojan Women budou hrány na Indiana University a v Clevelandu na Contemporary Music Festival v říjnu, kde také bude zahrán 3. smyčcový kvartet; Concertino for Piano bude hráno v Orlando, Fl. a Sonata à Tre na Festivalu americké hudby ve Washingtoně, DC; Apotheosis of this Earth a Music for Prague 1968 budou v sezóně 1983/84 hrány na dobré dvanáctce amerických univerzit, většinou pod Husovou taktovkou. — K oslavě 100. výročí Smetanova úmrtí a 160. výročí jeho narozenin, jež bude v San Diegu na jaře příštího roku, připravil Husa kompozici Smetanova Fanfare pro dechový ensemble. Na programu bude také jeho orchestrální skladba Two Sonnets from Michelangelo, kterou bude hrát pod Husovým řízením San Diego Symphony Orchestra. MV

Pojištění je věc důvěry

Přes 30 let služby naší veřejnosti s největší kanadskou životní pojišťovnou

SUN LIFE OF CANADA

VLADIMÍR VÁLEK, C.L.U.
Senior Representative

Tel. 232-1620

56 Aberfoyle Cr. Suite 400 Toronto, Ont.,
/Proti Islington Subway Station./ M8X 2W4

Dr. Miloš
Vítek:

Flug in die Freiheit

ANEB LET DO ERDINGU

Touto událostí byl zaplněn začátek jara 1950 tisk a rozhlas. Zpráva o úniku tří letadel Čs. aerolinií na americkou leteckou základnu Erding u Mnichova vzrušila svět na obou stranách "propálené" Železné opony a událost zintenzivněla přes noc studenou válku mezi Východem a Západem. Dne 24. března ráno přistály nedaleko Mnichova namísto v Praze tři dopravní Dakoty. První 8:20 z Brna, druhá 8:40 z Moravské Ostravy a třetí 9:20 z Bratislavy. Dvě třetiny osazenstva byli paražéry nedobrovolnými, kteří se do Československa vrátili. Proto z letu na svobodu udělalo komunistické Československo Únos do Erdingu. Stejnomená kniha, divadelní hra i film oslavovaly brzo nato unešené navrátilce jako hrdiny, kteří se nedali zlákat kapitalistickou opulencí, ani sliby, zatímco nenavrátílci, kteří v americké zóně západního Německa požádali o politický azyl, byli Prahou prohlášeni za zločince, o jejichž vydání pražský režim Ameriku energicky-márně však žádal. Případ byl podáván Prahou jako únos i proto, že čistou náhodou v ostravském

letadle seděla krajská komunistická delegace s pozvánkou k prezidentu Gottwaldovi na Hrad. Čs. komunistický režim se ovšem nepochlubil faktem, že z Brna byl "unešen" též nový generální ředitel Čs. aerolinií, zmožený zdravým spánkem po konferenčním flámu v hotelu Pasáž, ani faktem, že v každé Dakotě dbali nedbale o bezpečnost agenti STB. Podle pozdějšího doslechu odměnil je režim Jáchymovem, včetně soudruha generálního ředitele. Bdělost vládních orgánů byla ovšem výzvou osovatelům, býv. letcům Čs. sekce RAF, k opatrnosti při plánování akce. Šlo tehdy o první skupinový únik, jenž se stal - chtěj nechťej - předchůdcem četných pozdějších hijacků ve světě v odlišném a často v kriminálním smyslu. Na palubě tří Čs. Dakot bylo celkem 85 osob. O jejich úniku z komunistického Československa přinesl zajímavý článek bulletin amerických letců v Erdingu, Air Revue, v březnu 1950. Další dva podrobné články vyšly 1. dubna 1950 v publikaci amerických okupačních útvarů v západním Německu The Stars and Stripes. V německém jazyku zachytil událost list Die Münchner Neue Illustrierte dne 8. dubna 1950. V článku byly tři skeče a mapka, kterou přetiskujeme na této stránce.

Letadlo z Brna bylo obsazeno do posledního místa. Celkem 31 osob, včetně posádky, odstartovalo bez zpoždění v 6:30. Kapitánem letadla byl Josef Klesnil, RAF-vrátil se; pilotem Vít Angetter, RAF-zůstal venku; telegrafistou-navigátorem Kamil Mráz-zůstal venku; mechanikem komunistu Tuček-vrátil se; letečkou Lída Škorpíková-zůstala venku. Pokud si vzpomínám, byli mezi cestujícími: Angetterova manželka Eva, přezdívaná na Carmen a cestující pod svým dívčím jménem Veselá, Miroslav Hanzlíček, Bedřich Suldovský, JUDr. Arnim Racek, Marie Jiravová /jejíž manžel Kamil utekl již dříve přes Šumavu a byl tehdy v uprchlickém lágru ve Valce/, její syn Milan a švagr Vilém Jirava, a moje maličkost. Všichni jmenovaní zůstali venku.

V brněnském letadle se před Havlíčkovým Brodem Lída odebrala do kabiny letců, aby zabavila pilotujícího Klesnila a odvedla jeho pozornost, aby neviděl, jak Mráz vytáhl pistolí na mechanika Tučka. S Angetterovou pomocí ho spoutal a strčil do "zavazadel". Pak Angetter přistoupil ke Klesnilovi a ten pochopil.

Předejme nyní slovo npor. let. Vítovi Angetterovi, kterého jsme objevili ve státě New Jersey, USA.. Vzpomíná si živě na všechno i po více než 33ti letech. Píše v dopise z 9.5.83 m. j.: Klesnil byl též bývalý příslušník RAF,

byli jsme velmi dobří kamarádi a tedy jsem na něho nemusel vytáhnout pistolí. To jsme tehdy řekli proto, že Klesnil se vracel domů, tak aby to měl při výslechu komunisty o něco snadněji. Já mu tehdy přikazoval, aby všechno, na co si pomyslí, že mu pomůže při výslechu, svalil na Angettera. Jak to tedy vlastně bylo? Po startu jsem letěl já, před Havlíčkovým Brodem jsem vypnul robota a točím kurs na Mnichov. Klesnil mně říká, co blbneš...? Já mu na to, Josef, co jsem ti říkal nedávno, vzpomínáš si? Že uletíme na Západ! Řekl mně, vy blbouni, vždyť my to organizovali s Procházkou taky, takřka mu vylétly slzy, viděl, že je to vážné a že je pozdě. Smířil se s tím. Klesnil za pár měsíců utekl s rodinou přes Šumavu pěšky a později létal v Anglii u British European Airways. Zemřel v Londýně před několika lety. Pokud se týče lidí, kteří s námi uletěli jako cestující, z nás pilotů je nikdo neznal. To všechno zařídil Hanzlíček, zaměstnanec Čs. aerolinií, jak v Brně tak v Bratislavě. Pokud vím, měla největší zásluhu na rezervaci sedadel Lída Škorpíková, která nakonec, jako my, zůstala akorát v tom, co měla na sobě, ve své uniformě. Byla to velká klíka, že se nic neprozradilo a že se nám to povedlo. Plánovali jsme ulet přes 2 měsíce, to se neujednalo při jedné kávě, jak to napsaly jedny americké noviny v záp. Německu. Členové KSČ, kteří se vraceli domů, nebyli stateční: zahazovali a schovávali odznaky partaje. Někteří se divili tomu, kolik mají Rusáci na Ruzyni stíhaček, nevěděli hned, že jsou v záp. Německu a popletli si barvu hvězd na letadlech, která stála na americkém vojenském letišti v Erdingu.

Potud Vít Angetter. Pokračujeme však v reportáži dr. Vítky:

Celá akce v kabině podle mého odhadu trvala pět minut. Brzo byla pod námi Hluboká, pak Kleť a České Budějovice vlevo a zasněžená Šumava. Při sestupu a přistávání jakoby nás vítaly stříbrné hvězdy na trupech amerických letadel a tabulky Fast Landing. Naši identifikací bylo heslo The way to freedom. - Byli jsme šťastni, že v Brně nebyla prohlídka na zbraně. Mráz a Angetter je pronesli volně. Přitom musel být novému výpravčímu autobusu od hotelu Central na letiště nápadný jednak mimořádně velký zástup cestujících, jednak množství zavazadel. Byl přidělen do Brna po nedávném odvolání z Londýna. Angetter si v autobuse nonšalantně popískával. - V letadle jsem seděl vedle chrápajícího šéfa aerolinek, o němž bylo známo, že létá s pistolí. Zasněžený Hanzlíček seděl proto ve střehu za ním. Soudruh šéf na chvíli procitl, vyhlédl z okna a podíval se na hodinky. Vzmohl se ale jenom na pár slov, že jsme vlastně měli být už v Praze. Nato znovu usnul. Revolver vytáhl teprve po spatření amerických letadel v Erdingu. Se zvoláním "zrada" zamířil ke kabině letců, kterou však Mráz na radu Američanů mezitím zamkl.

Letadlo z Moravské Ostravy čítalo s posádkou 23 osob. Osm míst bylo volných. Odstartovalo současně s brněnským v 6:30. Kapitánem-prvním pilotem byl Ladislav Světlík, RAF-zůstal venku; druhým pilotem Kozák-vrátil se; telegrafistou-navigátorem Brož-vrátil se; mechanikem Holoda-vrátil se; na jméno letušky si nevzpomínám. - Mezi cestujícími byli: Viktor Popelka/Poppy/, RAF s manželkou Alenou, jež letěla pod svým dívčím jménem /Popelka přiletěl do Ostravy v předvečer útěku pod záminkou návštěvy svého nemocného otce v nemocnici/; manželka kapitána bratislavského letadla, Květa Doležalová, se synem Tomíčkem, půl roku starým pod záminkou, že s ním musí do pražské nemocnice. Jmenovaní cestující zůstali venku. - Kapitán Světlík měl z osovatelů nejtěžší práci. Absolvoval ji úspěšně s pomocí Popelkovou. Svěřil let Kozákovi a vyřídil se svou "parabolou" postupně Brože a Holodu. Svázané je strčil do bagáže. Nakonec vyřídil Kozáka. Změnil kurs u Pardubic, namířil do Lince a potom do Erdingu. - Delegace KSČ

Dokončení na str. 5.

24. března 1950: místo do Prahy zamířily tři Dakoty Čs. aerolinií do Erdingu u Mnichova. Piloti byli smluveni, když startovali stroje v Moravské Ostravě, v Brně a v Bratislavě.

Autor naší reportáže, dr. Miloš Vítek, v roce 1950. Útěk na západ se mu podařil na palubě letadla z Brna. Dnes žije v Montrealu.

Tři Čs. Dakoty na americkém vojenském letišti v Erdingu.

ke Gottwaldovi zachovala vzorný klid. Jistě ze strachu. Pouze jeden cestující zaprotestoval, když rozpoznal Šumavu pod sněhem. -To bylo všechno, co mi později Světlík řekl v uprchlickém táboře v Hanau, do něhož jsme byli posláni.

Letadlo z Bratislavy bylo obsazeno plně. Dohromady s posádkou v něm letělo 31 osob. Namísto v 7:00, odletělo v 7:30. Kapitánem byl Oldřich Doležal, kopilotem Bořivoj Šmíd, telegrafistou-navigátorem Stanislav Šácha - všichni bývalí příslušníci RAF - a mechanikem Jano Kralovenský. Všichni zůstali venku. Letuškou byla Eva Vysloužilová, jež se rovněž nevrátila. Mezi cestujícími byla Šachova manželka Dagmar, zřejmě těhotná, JUDr. Jaroslav Bízek se svou ženou Marií, Helena Polívková, Anna Dohalská /vdova po Zdeňku Bořku-Dohalském, jenž byl popraven nacisty v Terezíně/ a Anna Vrzáňová, matka světové mistryně v krasobruslení Áji. Všichni vyjmenovaní zůstali venku. - Doležal označil tehdy svůj let za "nerváky". Odlet se pozdržel pro spoustu zavazadel, jimiž při maximu cestujících byl aeroplán přetížen o 750 kg. Proto kapitán hlásil 1.200 l místo 1.800 l benzínu. Také přišel zneklidňující telefonát z Prahy, týkající se Dohalské a Vrzáňové. Opoždění bylo tím kritičtější, že se před odletem přestalo kontrole hlásit jak brněnské tak ostravské letadlo. Kralovenský i Šácha byli odhodláni užít svých propašovaných zbraní v případě prozrazení a zásahu STB. - Doležal změnil kurs nad Břeclaví a k odvrácení podezření hlásil před vletem do sovětské zóny poruchu na podvozku, nedovolující mezipřistání v Brně. Hned nato přišla kritická hodina přeletu Rakouska sovětskou zónou do Lince. Pro případ možné intervence sovětských stíhaček, požádal Angetter velitele letecké báze v Erdingu o americký doprovod bratislavského letadla. Od Lince letěla proto Doležalova Dakota pod ochranou amerických stíhačů. Podle Doležala byl vlastně let jinak klidný, hlavně zásluhou skupiny Slováků, posilujících se klobásami a slivovicí. - Teprve na erdingském letišti vylétěl ze sedadla agent Nejetínský/či Nejepinský?/ a po zvolání "zrada" se hnál s revolverem ke kabině letců, našel však dveře zamknuty. Později pak bránil cestujícím vystoupit: "Soudruzi, držte se, byla to zrada, v letadle jsme na čs. území, nesmíte je opustit!" Americký policista mu odfal revolver. Potud pozdější Doležalův popis. - Šmíd se vrátil v Anglii do RAF a zabil se při akrobacii v Londýně. Kralovenský se stal obětí neuváženého dobrodružství v Mnichově.

Z osmdesáti pěti účastníků bylo padesát osm navrátilců a dvacet sedm nás zůstalo venku. Osnovatelé útěku byli odsouzeni in absentia k nejtěžším trestům a nevrátivší se vyšetřovatelé k pětadvaceti rokům těžkého žaláře. Obvinění a rozsudky byly odůvodněny únosem /kidnapping/ a ohrožením životů navrátilců, a frázemi o velezradě, běžnými režimu 50. let.

Režizérovi Ján Kadáři a libretistovi Filmu Klosevi bylo svěřeno zfilmování Únosu do Erdingu, v němž jsme byli představeni jako zločinci. /Tento starý Kadárův hřích, k němuž se propůjčil, nevalil hollywoodské filmové akademii-asi pro neznalost jeho minulosti-při poctění tohoto filmaře Oskarem za jiný jeho film, jinak znamenitý Obchod na korzu, ani při připuštění k přednášení o filmovém umění po roce 1968 v Los Angeles, kde v roce 1979 zemřel./

Když Spojené státy odmítly naše vydání do komunistického Československa, měl případ dlouhotrvající diplomatickou dohru, pozůstávající ve vzájemných restrikcích počtu diploma-

tických zástupců v Praze a ve Washingtonu. Šlo o dobu eskalace studené války. Komunistické vysíláčky a proti nim pak hlavně čs. sekce rozhlasu Free Europe i tisk se rozjely naplno. Pražský proces s třinácti proti-komunisty v čele s dr. Miladou Horákovou se čtyřmi rozsudky smrti charakterizuje zmíněnou dobu. - V New Yorku byl 26. března 1950 vytištěn zkrácený editoriál, na který byl čs. velvyslanec ve Washingtoně, v té době už exulant, dr. Juraj Slávik, reagoval pohotovou polemikou formou dopisu adresovaného redaktorovi New York Times 28. března 1950. Případ Erdingu přispěl kladně v pozdějších senátních debatách k reformě zákonů o připuštění uprchlíků jako Displaced Persons /DP/ do USA. Proto cituji obsah Slávikova dopisu v anglickém původním znění: To the Editor of The New York Times: Your editorial entitled "Emergency Landing" in the March 26 issue of The Times is a suggestive presentation of the story of the three Czechoslovak transport planes which landed near Munich. I do not think this was a "melodramatic incident". Neither do I consider hopelessly confusing the decision of two-thirds of the persons involved who, "displayed an eagerness to get back to Czechoslovakia". It should be born in mind that the majority of the people on board the planes were necessarily Communists or irremediably compromised servants of the regime. Others not knowing in advance of the escape plan, unprepared and with their families left behind, were confronted with an impossible choice. Their decision should not obscure the fine courage displayed by those who planned and carried out the escape. They all had to reckon with the not negligible possibility of failure, capture and -very likely- death. What should however mainly concern the free world hearing of this feat of courage and despair is: What prospects are facing those who have stayed? A long empty life in German camps without the slightest hope to be admitted to some free country is in store for them. Hence, this seems to me to be the really hopelessly confusing fact: that those who wage the battles of democracy against communism in the underground of the countries behind the Iron Curtain are struggling against unconquerable odds; that facing a ruthless opponent bent on their annihilation, they fight with their backs against the impenetrable wall exclusion placed in their rear by an indifferent world. This situation cannot be borne indefinitely. Shall the wall give away? The D.P. Bill just discussed before the United States Senate does not promise improvement in this respect. The House provision regarding the admission of political refugees is not included in either of the bills now before the Senate.

Dr. Juraj Slávik, Former Czechoslovak Ambassador to the United States. Washington, March 28, 1950.

Tuto vzpomínku na Erding jsem napsal pro Kanadské Listy nejen k doplnění obrazu padesátých let doma, nýbrž také proto, aby se jejich vydavateli a redaktorovi přihlásili - jako předsedovi Sdružení přátel letců svobodného Československa - účastníci letů do Erdingu, a to nejen pokud byli tehdy posádkou, ale také pasažéry, za účelem kompletování, zpřesnění, příp. opravy mé narace.

/Poznámka redaktora: O letech, kteří se podíleli na výše zmíněné operaci, jsme se mezitím dověděli tyto informace: Stanislav Šácha žije v Kalifornii, USA a Kamil Mráz snad ve státě Pennsylvania, USA. Nejtragičtější osud postihl O. Doležala, který po 12ti letech - po úrazu páteře - zůstává ochrnut v Lister Ward, St. Mary's Hospital, Etchingham, nr. Folkestone, Kent, England. Tam dne 1.3.83 oslavil své 71. narozeniny. Během války dostal DFC za potopení německé lodi "Alsterufer" v Biskajském zálivu. V jeho posádce tenkrát byl i Marcel Ludíkar. Navigátorem byl F/Lt. Zdeněk Hanuš, pozdější nositel DFC, který zemřel v Austrálii v listopadu 1982. Pro zapomenutí čtenáře shrnujeme: Vít Angetter žije v New Jersey, USA, Jano Kralovenský zemřel v Mnichově, Viktor Popelka zemřel v Anglii a Bořivoj Šmíd zemřel v havárii v Anglii./

Pilot ostravské Dakoty Ladislav Světlík. Snímek je z března 1942, kdy sloužil u 312. čs. stíhací peruti RAF v Anglii /Pembroke/ v Anglii. Dnes žije na Novém Zélandě.

Foto dole: stojící 2. zleva: F. Bartoš, dále: Rupert, Kopeček, Pošta, Mansfeld a Vít Angetter. Místo: Letecký Den v Plzni v létě r. 1947. Kdo zná ostatní? V pozadí je zadní část Mansfeldova letounu "Mosquito".

KRÁL VZDUCHU

SDRUŽENÍ PŘÁTEL

LETČŮ SVOBODNÉHO

ČESKOSLOVENSKA

Nejvyšší meta dosažená naším předválečným letectvem, byla pro širokou veřejnost a zejména pro naši mládež ztělesněna v osobě kpt. Františka Nováka. V něm národ viděl typického představitele vojenských letců a jeho umění nás jaksí utvrzovalo v přesvědčení, že se naši vojenští letci dobře připravují za blížící se válečný konflikt. Události se sice později vytvořily jinak, než jsme si představovali. Přesto však naši letci vedení Novákovým příkladem splnili na 100 procent svou povinnost, jak o tom svědčí jejich velká účast v zahraničním odboji. I sám kpt. Novák by se podivil, že na konci 2. války čítalo naše zahraniční letectvo přes 1.600 mužů a žen, i když během válečných operací ztratilo téměř 600 osob.

František Novák se narodil 26. srpna 1902 v obci Sokoleč, okres Nymburk. Do čs. letectva byl přijat v r. 1923 a za dva roky se stal pilotem-stihačem. Od r. 1926 po 8 let působil jako učitel akrobacie. V r. 1933 vyhrál I. cenu v letecké akrobacii na mezinárodním leteckém dnu. Pak přišly další úspěchy v Linci, Lisabonu a v Paříži. Stal se skutečným čs. králem vzduchu. Jeho AVIA B-122 byla slavná a dokazovala také zdatnost čs. leteckého průmyslu. /Obrázek máme v archivu./ V té době vznikl také slavný akrobatický tříčlenný team - Novák, Široký, Hubáček, který sklídl velké úspěchy v Bukurešti, na Olympiádě v Berlíně a v Curychu /1937/. V Curychu vystoupil také -jako zlatý hřeb programu- sedmičlenný akrobatický roj Novákem vycvičený a vedený. Generál Udet, vedoucí německého teamu musel hlásit Hitlerovi, že čs. letectvo je na výši a bude tvrdým oříškem v případě konfliktu. Přišel Mnichov, který i Nováka deprimoval. Těsně po okupaci čs. území Němci v březnu 1939, prý za kpt. Novákem přišel vyjednavatel od Goeringa a nabídl mu místo instruktora v jisté letecké škole u Berlína. Novák měl vyjednavči jen dát najevo, že o tom bude přemýšlet, ale ve skutečnosti plánoval ilegální odchod do Polska. Když Novák zmizel, Němci horečně vypsalí za jeho dopadení odměnu 100.000 marek. Ten byl už na cestě z Polska do Francie, kde onemocněl a k žalosti mnohých po operaci žaludečních vředů dne 27. dubna 1940 v jedné pařížské nemocnici zemřel. Byl nejprve pohřben na hřbitově v Neuilly. Později byly jeho ostatky převezeny na čs. vojenský hřbitov v La Targette, poblíž Arrasu. Kpt. Novák /jako poručík/ porážel Němce na mezinárodních soutěžích před válkou a těšil se, že se s nimi utká v boji. Osud mu nepřál - jakoby stál na straně jeho nepřátel. Národ, který měl takové letce, jako byl kpt. Novák, nemůže mít budoucnost beznadějnou.

Ze slavné akrobatické trojky, je známo, co se stalo s Petrem Širokým: narodil se 26. června 1903 v obci Pyšely, okres Třebíč. Byl zkušebním pilotem firmy AVIA a do ciziny neodešel po zaboru Němci. Pod dozorem Němců v zalétávání nových modelů pokračoval a koncem okupace prokázal ilegální činnost. Zemřel 18. března 1983 v sanatoriu na Prosečnici na rakovinu plic.

Josef Hubáček sloužil za války u RAF a byl několikrát vyznamenán za statečnost. Po únoru 1948 se dal do služeb novému režimu a připravil mnohým západním letcům horké chvíle tvrdými výslechy. Účastnil se čistek "nespoléhavých živiů". Nakonec v roce 1950 byl sám propuštěn z ČSA a uvězněn. Po propuštění pracoval manuálně. Dosud kdesi v ČSSR žije, ale s nikým se prý nestýká.

Z Anglie ze Svazu letců došla zpráva, že sjezd čs. letců se koná letos v sobotu 8. října v Národním Domě, 74 West End Lane v Londýně. --Do archivu došla fotografie plk. let. Miloše Provazníka, který byl za války tajemníkem gen. Janouška a po válce pracoval v kanceláři prez. republiky. Po únoru odešel do Anglie, kde v r. 1970 zemřel na rakovinu pátře. --Ve Sdružení máme 113 členů. Jako poslední se přihlásila p. Jiřina Němcová, vdova po slavném konstruktérovi, která žije ve Woodstock, Ont. --Od J. S. jsme se dověděli, že MUDr. A. Štefan žije v Newcastle v Anglii a potěšil ho článek "Jeden ze sedmi", který jsme nedávno přinesli. --Hledáme radiotelegrafistu 311. peruti Herčtka, který se přihlásil jako kan. občan. --V knize "303rd Squadron" je pěkná kapitola o našem letci J. Františkovi. --Hledáme Josefa Čermáka, býv. člena RAF, přítele V. Muchy. Má žít v Kanadě od r. 1958. --V noci z 1. na 2. 7. 41 se podařil posádce čs. Wellingtonu 311. peruti husarský kousek: za pilotování V. Kordou /dnes v Amityville, NY/ a navigace J. Gelnerem /dnes v Caledon E., Ont./ byl těžký něm. křižník Prinz Eugen zasažen těžkou pumou a na čas zneškodněn v přístavu Brest. --Zajímavý je článek "Naši letci na Azorech" a pera F. Louckého. --Pohřešuje se Raimond Půda, který posledně žil ve Wallingfordu, Berks. --O útěku ze Saganu napsal inž. J. Peřnáč. --Máme 2 krásné fotografie nedávno zesnulého vrchního mechanika 312. peruti R. Křivnera. --Do archivu nám došly tyto fotografie: V. Šlouf, J. Stehlík, Jan Truhlář, S/L Josef Duda, S/L Otmar Kučera, DFC, L. Černohorský, Sgt. Jar. Šíka ve Spitfire MK V, skupina sedmi mechaniků 312. peruti, R. Falbr a Al. Dočka, Josef Kubát, W/O Z. Bachůrek, W/C Karel Mrázek, skupina stíhačů: Budil, Šosek, Škach, Soukup, Pošta, Mikulecký, Novotný a Pernica; Lad. Uher a J. Gotwald, u Liberátoru: Štěpán Jaroš a M. Kubina; F/Lt. Stanislav Fejfar. Děkujeme za půjčení těchto vzácných snímků! --Mimo kpt. Nováka je na hřbitově La Targette pochováno dalších 26 našich letců. Z nich 19 padlo v boji s Němci /včetně Jiřího Krále/, 7 zahynulo při výjeviku. --V Glasgow ve Skotsku zemřel býv. RAF stíhač Josef Vašák, který psal jako "MAC", rodák z Polabí. --Ve 4. kapitole knihy "Wings of Night" o W/C Pickardovi se píše humorně o jeho zkušenostech s čs. letci, avšak s Joe Šnajdrem, který si vzal jeho sestru. --Jistý R. Darlington si zas vzal dceru Karla Kuttelwaschera, slavného nočního stíhače a napsal o něm článek do "Fly Past", pod titulem "Kut's Cannon-The Story of No. 1 Squadron's Night Intruder Missions". --Fr. Čermák a Jan Sládek létali za války u svob. Francouzů. --Býv. pilotu u 312. čs. peruti vydali doma knihu "Jak se plaší smrt". Je znamenitá. --Leo Anderle absolvoval výsadkářský kurz pro piloty v říjnu 41. Kdo ví, zda vysadil Gabčík a Kubíše a kdy se to stalo?

Vzpomínáme svých padlých a nezvěstných druhů v srpnu

Čet. Sína Bohumil, † 10. 8. 1941, 58. O. T. U. RAF
Rot. Sefa František, † 12. 8. 1941, 9. S. F. T. S.
Čet. Mikoláš Antonín, † 12. 8. 1941, 9. S. F. T. S.
Svob. Kios Jan, † 29. 8. 1941, 9. S. F. T. S. RAF
Por. Nejezchleba Josef, † 22. 8. 1942, 32. M. U. RAF
Šrtn. Ivančík Josef, † 18. 8. 1942, Čs. depot
Npor. Babš Bruno, † 29. 8. 1943, 311. čs. bomb. perut.
Ppor. Čtvrtilík Miroslav, † 29. 8. 1943, 311. čs. bombardovací perut. RAF
Rtm. Musálek Adolf, † 29. 8. 1943, 311. čs. bombardovací perut. RAF
Čet. Rubín Jiří, † 29. 8. 1943, 311. čs. bombardovací perut. RAF
Čet. Jeřábek Stanislav, † 29. 8. 1943, 311. čs. bombardovací perut. RAF
Čet. Polák Hanuš, † 29. 8. 1943, 311. čs. bombardovací perut. RAF
Čet. Blaháček Eduard, † 29. 8. 1943, 311. čs. bombardovací perut. RAF
Čet. Blahna Václav, † 29. 8. 1943, 311. čs. bombardovací perut. RAF
Npor. Falchle Emil, † 30. 8. 1943, 311. čs. bombardovací perut. RAF
Čet. Szellga Emil, † 30. 8. 1943, 311. čs. bombardovací perut. RAF
Čet. Fikera Josef, † 30. 8. 1943, 311. čs. bombardovací perut. RAF
Čet. Blitner Josef, † 30. 8. 1943, 311. čs. bombardovací perut. RAF
Čet. asp. Řezáč Zdeněk, † 30. 8. 1943, 311. čs. bombardovací perut. RAF
Čet. Schwarz Theodor, † 30. 8. 1943, 311. čs. bombardovací perut. RAF
Des. Šimek Andrej, † 30. 8. 1943, 311. čs. bombardovací perut. RAF
Čet. Turňa Josef, † 7. 8. 1943, 111. O. T. U. RAF
Čet. Sotola Josef, † 7. 8. 1943, 111. O. T. U. RAF
Čet. Sals Karel, † 7. 8. 1943, 111. O. T. U. RAF
Ppor. Mareš Jaroslav, † 7. 8. 1943, 111. O. T. U. RAF

Čet. Břiza Vítězslav, † 7. 8. 1943, 111. O. T. U. RAF
Rtm. Hadrávek Jan, † 7. 8. 1943, 111. O. T. U. RAF
Ppor. Pizák Stanislav, nezv. 6. 8. 1941, 19. sgn. RAF
Pov. Šterbáček Jar., nezv. 31. 8. 1940, 310. čs. stíhací perut.
Rt. Lenc Jan, nezv. 18. 8. 1942, 311. čs. bombardovací perut.
Čet. Drmelka Jaramír, nezv. 18. 8. 1942, 311. čs. bombardovací perut.
Npor. Bečvář Karel, nezv. 18. 8. 1942, 311. čs. bombardovací perut.
Rt. Šípula František, nezv. 13. 8. 1942, 311. čs. bombardovací perut.
Rt. Sobotka Vladimír, nezv. 18. 8. 1942, 311. čs. bombardovací perut.
Rt. Tofel Pavel, nezv. 18. 8. 1942, 311. čs. bombardovací perut.
Škpt. Breicel Jindř., nezv. 21. 8. 1943, 311. čs. bombardovací perut.
Ppor. Fencel František, nezv. 21. 8. 1943, 311. čs. bombardovací perut.
Rtm. Jakš Vilém, nezv. 21. 8. 1943, 311. čs. bombardovací perut.
Npor. Pavlicka Edmund, nezv. 21. 8. 1943, 311. čs. bombardovací perut.
Čet. Mrázek Emilian, nezv. 21. 8. 1943, 311. čs. bombardovací perut.
Rt. Pizur Michal, nezv. 21. 8. 1943, 311. čs. bombardovací perut.
Rt. Felb Josef, nezv. 21. 8. 1943, 311. čs. bombardovací perut.
Rtm. Halada Josef, nezv. 21. 8. 1943, 311. čs. bombardovací perut.
Rt. Elhagen Arnošt, † 11. 8. 1944, 310. čs. stíh. perut.
Rtm. Ruprecht Václav, nezv. 25. 8. 1944, 312. čs. stíhací perut.
Rt. Řehoř František, nezv. 31. 8. 1944, 310. čs. stíhací perut.

Čest jejich památce!

HUDEBNÍ NÁSTROJE

SE SLEVOU AŽ 30 PROCENTNÍ VÁM DODÁ

JIŘÍ DANEŠ

Známý jako dirigent čs. rozhlasu a TV a jako klavírista u Benešů.

Flétny, klarinety, trombony pod \$250.

Dříve, než zakoupíte jakýkoliv hudební nástroj, zavolejte

TORONTO 266 1659

Nikde nekupíte za výhodnější cenu. Odborně poradím.

O DVOU KNÍŽKÁCH

Motto: KRITIKA je pouze mínění jednotlivce, KRITIKA nesmí spoutat čtenáře; musí mu dát volnost vytvořit si svůj nezávislý názor. KRITIKA nemá ranit autora, ani zmenšit jeho chut k další tvořivé práci.

Tak už jsem tady s tím vácnem, pane Werichu.

Knížka téměř úsměvná. Připomíná milého člověka Jana Wericha, v řadě společných rozhovorů a vzpomínek na herce s nadáním moudrého, lidového clowna. Autor tu vkusně stojí stranou a nechává čtenáři představit si vousatého tloušťáka, který od svých studentských let v gymnasiu Křemencárna v Praze věrně propagoval svou víru a nadšení v neformální, upřímnou lidskou pospolitost. Ve své době jediný z českých komiků, který s dobrým, při tom slušným humorem předával lidem svou ideu lidskosti formou každému srozumitelnou. Werich byl vnitřně vyrovnaný a přirozený. Rád se napil, miloval dobře udělané pstruhy a promlouval k lidem, kdykoliv měl příležitost i po skončení své divadelní kariéry. To vše ožívá v knížce, která je pěkným pomíčkem muži, který s humorem ukazoval lidem cestu k lepšímu lidství způsobem, patrně účinnějším než tlusté knihy filosofů nebo dlouhé řeči profesionálních propagátorů a politiků. Nám všem milý Jan Werich zůstává nadlouho vzácnou vzpomínkou, trochu také zásluhou Vladimíra Škutiny, který za to zaslouží upřímný dík českých čtenářů.

Máš na hlavě zahrádku

Knížka, kterou měl někdo ve stadiu hotového rukopisu autorovi rozmluvit. Podobně jako první, je to drobná práce vzpomínková, o lidech, které Vladimír Škutina dobře osobně znal. Jsou tu jeho spolužáci a profesori z Křemencárny, uvedení pravými jmény. Humoru, o který se knížka pokouší, je pramálo. Snad scénka o studentovi, který vyskočí z okna třídy rovnou před otcem kráječícím okolo, aby unikl vyvolání, výmluvy jiného na zpoždění vlaku, kterým profesor též jel nebo neschopnost studenta sladit normálně ruce a nohy při pochodu v tělocviku. Za to spousta jistě přehnaných a spíše naivních příhod než veselých. Profesor titulující žáka vykrřávo, profesor uhánějící s hordou studentů staropražskými průchody za studentem, kterého zapomněl vyzkoušet, nebo opět jiný komolící každé asi třetí slovo nesmyslnou připomínou a pod. Sám jsem studoval na třech gymnasiích, když se rodina stěhovala, znal jsem hochy z téže Křemencárny a při čtení knížky, podávající téměř bez výjimky profesory jako obhroublé nebo neskutečně podivínské lidi, jsem se bál, co si pomyslí čtenáři, kteří na střední škole v Čechách nestudovali. Rovněž studenti jsou podáváni zkresleně, jako převážně neschopní ulejšáci, jejichž hlavním znakem je používání slov jako vole a pod., které se zdá vyvolávat v autorovi nepochopitelně tklivé vzpomínky. Jestliže Škutina vzpomíná na svá gymnasijská léta jako nejkrásnější v životě, nelze bohužel v knížce nalézt jakoby nedopatřením téměř nic, na co by se jaksí normálně mohlo radostně po desetiletích vzpomínat. Něco jako nešťastný, možná podvědomý pokus z oblasti humorných knih rázu Švejka, nebo některého díla úspěšného autora Škvoreckého v jeho Tankovém praporu. S tím rozdílem, že totiž tady za těmi "lidovými" výrazy a ztřeštěnostmi nebo banálními drobnými podvůdky studentů jaksí dál nic není. Zůstává tísnivý pocit, co si asi řekne ne-gymnasijský Čech, čerpající své informace o profesorech a budoucí inteligenci /zde ve smyslu vyššího a vysokého školního vzdělání/. Jistě málo lichotivého, a nezasloužené. -

Dr. Mike V. Havlas.

ČSSR

Nikdo není bez práce, všichni jsou zaměstnáni, ačkoli jsou všichni zaměstnáni, nikdo nic nedělá, ačkoli nikdo nic nedělá, plán se plní na 100 procent, ačkoli se plán plní na 100 procent, nikde nic není, ačkoli nikde nic není, všechno se sežene, ačkoli se všechno sežene, přesto se všude krade, ačkoli se všude krade, nikde nic nechybí.

KONFERENCE O KULTUŘE

Švýcarská skupina Společnosti pro vědu a umění (SVU) pořádá ve dnech 26. až 28. srpna 1983 v Bernu třetí evropskou konferenci pod heslem *Náš úděl v Evropě* — evropské alternativy české a slovenské kultury a společnosti na sklonku 20. století.

Naši kulturu a společnosti jsou dnes vnucovány hodnoty, metody a způsoby myšlení, které jsou cizí její podstatě a dosavadnímu vývoji. Pod povrchem oficiální jednostranné orientace však žije česká a slovenská kultura dále svým autentickým životem a usiluje o kontakty s myšlením a tvorbou svobodného světa.

Z jakých zdrojů se dnes tato kultura napájí, jakými podněty se inspiruje, co sama přináší nového do evropského kulturního a společenského kontextu? Na tyto, a další otázky se budou snažit ve svých přednáškách odpovědět K. Hrubý, *My v Evropě — Evropa v nás*; J. Mlynářík, *Opozice v slovenské kultuře*; P. Chudožilov, *K současné problematice české kultury*; F. Munk, *Mýty a reality — staré, nové a věčné*; V. Bělohradský, *Přirozený svět jako politický problém*; K. Skalický, *Evropské alternativy řešení vztahu k Bohu*; L. Pospíšil, *Empirická kritika marxismu*; B. Štefánek, *Politická kultura Čechů a Slováků*; Z. Suda, *Československá a evropská kultura dnes*; J. Vladislav, *Úloha kultury v zápase o národní identitu*; L. Durovič, *Naše kulturní a společenské vztahy k Východu*; F. Marlow, *Triumf Dobrého vojáka — 100 let Jaroslava Haška*; M. Vaněk, *Naše moderní umění v uměleckých prouděch Evropy*; V. Škutina, *Náš humor v evropském spektru*; J. M. Lochman, *Moderní člověk a náboženství*; P. Tigríd, *Kam patříme — naše prohy a výhledy* a J. Krejčí, *Současné trendy, vyhlídky a scénária budoucího světa*. Každá přednáška bude diskutována.

Informace a přihlášky: Olga Komersová, Obermattstr. 10, CH-3018 Bern.

SEDMDESÁTINY OPATA JANA ANASTÁZE OPASKA

Bylo by zbytečné zdůlňovat ho představovat, všichni ho znají; téměř všichni si váží jeho práce, jeho slov. Jako předsedy a organizátora Opus bonum, kazatele, básníka. Člověka.

Dr. Jan Anastáz Opasek, OSB, opat kláštera v Praze-Břevnově, posléze politický vězeň, odsouzený roku 1950 na doživotí (v r.

TANEC S NEBOŽTÍKEM ANEB JUBILEUM (Sto let od narození Jaroslava Haška)

V ČSSR byl vyhlášen Rok Jaroslava Haška. V polovině dubna byla otevřena výstava Jaroslav Hašek 1883-1983 v pražském Památníku národního písemnictví, konalo se Mezinárodní sympózium o Haškově na dobovském zámku, vydalo se nepřeberné množství publikací, připravuje se odhalení pomníku a pod...

SLOVA, SLOVA, SLOVA...

Zná je každý, kdo v ČSSR žil po roce 1948. Zná je i ten, kdo se tam zdržoval i jen krátce a nemohou uniknout pozornosti ani toho, kdo Československem pouze projíždí. Jaká slova? Jde o všudepřítomná hesla, která se už dávno stala integrální složkou čs. reality. Otázky jako kdo je skládá, pro koho jsou skládána, kdo je čte, kdo platí tento specifický druh reklamy a na co to všechno je, lze z velké části zodpovědět svépomocí. Zajímavé jsou však změny, kterými tento hlas strany prochází. Zde je několik příkladů: Starobylé "Republice více píce" doznělo před r. 1950 a s ním zmizel i jediný nádech humoru ve slovníku budovatelů socialismu. Hrozné "Kdo není s námi, je proti nám", což je mimochodem parafráze Evangelia /Mat. 12, 30/, zmizelo v propadlišti po r. 1956. Ostatní pilíře projeví tužší život, ale málokterý z nich se dochoval do dnešních dnů v původní verzi. Tak např., za "Se Sovětským Svazem na věčné časy" se objevilo "a nikdy jinak" krátce po té, kdy se r. 1968 v ČSSR sovětské tanky. Ustálenému spojení "strana a vláda" došel dech v 70. letech a už se nevyskytuje. Naopak spojení "dělníci, rolníci a pracující inteligence" se rozšířilo o "ženy a mládež". Mimo společnost tedy stojí jen důchodci — důchodkyně jsou patrně zahrnuty pod položkou ŽENY — a jakási obskurtní nepracující inteligence, která snad dosud !! parazituje na krásném těle dělnické třídy. Provolání "Ať žije!" /to či ono, soudruh ten či onen/ je mimořádně věčné, je variabilní ve své podstatě a nikomu zvláště nepřijde, že nositelé věčejší slávy dopadají jako příslovečná polní tráva. Jedině "Republiku si rozvrátit nedáme" zůstalo beze změny a od r. 1977 je to signál k honům na nekonformní občany. A tak zatímco strana vymýšlí další a ještě krásnější hesla, lid nadšeně buduje socialismus... Tato idyla nemůže být zkalena ani průhlednými výmysly jako např., že lidé doma jsou stále více nespokojeni, že se prodlužuje seznam nedostatkového zboží, že se prodlužují fronty u obchodů, že začíná nezaměstnanost a že stále více lidí dává najevo své opravdové mínění.

/Poznámka redakce: autor je v Kanadě 4 měsíce; patří tedy do nejnovější vlny..!

NAŠE ROVY

Smutná zpráva došla z Hamiltonu... Obětává krajanka, paní Dagmar Petřková, tan zemřela dne 27. června t.r. ve věku pouhých 61 let. Byla všude, kde bylo třeba přiložit ruku k dílu. Oblíbená Daša bude nyní všude chybět. Pracovala v místní odbočce Čs. sdružení. Zvláště vynikala při organizování pikniků pro děti i dospělé. Měla božskou trpělivost a vycházela s každým. Před několika lety dala dohromady i menší pěvecký sbor a zajížděla s ním jínám, aby potěšila naše lidi. Rozloučení s ní dne 30. června bylo smutné.

1960 omilostněn, ale bez možnosti vykonávat kněžskou činnost) se dožil 20. dubna 1983 sedmdesát let. Na slavnostním shromáždění o tři dny později se v dolnobavorském benediktinském klášteře v Rohru sešlo na stopadesát hostů, vesměs jubilantových přátel; zde se mu dostalo díků a uznání také z míst nejpovolnějších: byl citován blahopřejný telegram státního sekretariátu Vatikánu, v němž se sám papež Jan Pavel II. s uznáním vyslovil o jeho celoživotní činnosti.

Nadání mezzo-sopranistka Alena Bičová, žijící t. č. ve Wiesbadenu v NSR, naspívala nedávno desku "Moravské písně" ve zpracování L. Janáčka a B. Martinů.

Trochu historie

Praha, 3. července 1946: Po amerických generálech Pattonovi a Eisenhowerovi navštívil Prahu také generál 5. americké armády Mark W. Clark. Jeho armáda se probíla od Anzia, celou Itálií až k alpským průsmykům. Na oběť usdává generál Clark počtu Neznámému čs. vojínovi. Zleva: náčelník štábu čs. armády gen. Bohumil Božek, první velitel legendární 310. čs. stíhací peruti RAF plk. Alexander /Sáša/ Hess, generál Heliodor Pika a generál Mark W. Clark. /Z archivu plk. let. A. Hessa./

ČESKOSLOVÁCI v ZAHRANIČÍ

Fallbrook, CA se zúčastnilo přes 250 našich. Čistý výtěžek byl věnován nově příchozím. --Dr. Přemysl Tůma, rezident Los Angeles, plánuje v říjnu s paní návštěvu Izraele. --V Chicagu byl 15.5. t.r. odhalen pomník K.H. Borovskému. --Vrchní velitel armády JAR, gen. C. Viljoen, prohlásil, že noví přistěhovalci musí být připraveni hájit svou novou vlast i se zbraní v ruce. --Zasláno: Pražanka 53 r., 60/158, rozv., žijící v Kal., hledá solid. čest. partnera. Odpovědi do adm. t.l. --20.4. tomu bylo 5 let, co v NY zemřel Ferd. Peroutka. --Naši v USA mohou věnovat své písemnosti, knihy a pod. hned dvěma archivním střediskům: Archivu Čechů a Slováků v zahraničí v Chicagu, který vede dr. Z. Hruban a "Czech Heritage Collection" při univerzitě v Lincoln, Ne., kterou řídí dr. Josef G. Svoboda, dřívější rezident Toronta. --Karpato-rusínské výzkumné středisko ve Fairview, NJ, poslalo vydavateli t.l. symbolický rusínský pas č. 1583. Shodou okolností jsme dostali do red. článku "Otázka Podkarpatské Rusi" z pera dr. J. Kalvody. --V.P. nám z NSR poslal 8 záběrů Železně opony/hraničních zábran včetně automat. střelení z Hessenska, kde byl na léčení. --Došlé pozdravy: Jan a Lotti Pošvovi ze Švýcar, manželé Koutných, dr. Ján Papánek a L. Drobílková z N. Yorku, Jan Polínek/Burgdorf, Švýcary/z Korziky, Hana Fischlová/Que. / a manželé Ludikarovi ze Salisbury v Anglii, Jana Rotterová-Wiched ze Švédska, Zdeněk Pražák z Clevelandu. --Poslední číslo "Proměn" /20/2/83/ přineslo zajímavou studii dr. M. Vítka z Montréálu "Vědecké profily ve zkratce", v níž je zachycen osud vědců Masarykovy univerzity v Brně v Mauthausenu. --P. Pastrňák, Lindeng. 5, 1070 Wien, Austria, vydal nový seznam knih na skladě. --Nově vyšlo: "A když se řekne Voskovec" od Lederera /dodáme za \$8/, "Československo 1968-Polsko 1981", 276 stran, Rudolf Medek: "Mohutný sen", 552 stran, vydala Konfrontace. --Ing. V. Malisch, Postfach 1602, 8990 Lindau/B., West Germany, vydal nový seznam českých kazet. --"Národní Politika" v Mnichově oslavila 100. výročí založení listu. --Msgr. A. Němec oslavil "65". --5.6. tomu byl rok, co v N. Yorku zemřel Robert Horák. --Marcel Roubíček, P.O. Box 14064, 91140 Jerusalem, Israel, autor studie "Vojenský stejnokroj do r. 1945" prosí naše čtenáře o zapůjčení fotografií čs. vojenských uniforem, počínaje legionářskými z I. války. --Švýc. sportovcem r. 1982 se stal býv. čs. oštěpař Jiří Cetril. --Mezi čs. občany zajatými anti-kom. vojáky v Angole je též MUDr. J. Hulechová. --V Sun City, JAR, hrál přes zákaz čs. vlády také I. Lendl. --Red. J. Josten přednášel ve "Special Forces" klubu v Londýně o psychologické válce.

Osobní půjčky na nejnižší úrokovou míru
Speciální vklady - Šeková služba

KAMPELIČKA

CZECHOSLOVAK TORONTO
CREDIT UNION LTD.

740 SPADINA AVENUE • TORONTO
ONTARIO M5S 2J2

Telephone: 925-0557

Úřední hodiny: V pondělí a v pátek od 10 do 7 hod.
Úterý, středa, čtvrtek, 10 do 5 hod.

WINZE'S MEAT MARKET ILJA ŠANDA

Čerstvé domácí a evropské uzeniny.
307 Roncesvalles Ave., Toronto.
Tel.: 533-5165

nové knihy

Máme na skladě a dodáme:

Ota Hromádka, Jak se kalila voda. Autor, dnes důchodce a ovčák ve švýcarských kopcích, statný sedmdesátník, vzpomíná na svoji pohnutou minulost. Jako španělák prošel frontou, koncentračními tábory, francouzským odbojem, byl politrukem čs. armády, zaprodancem imperialismu v Gottwaldových procesech... O tom všem však s nadhledem, sebeironií a humorem. 320 str., cena \$9:00.

Čína našima očima. Po Janouchových Neretušovaných pohlednicích z Číny, tentokrát sborník příspěvků účastníků několika zájezdů skupiny Listy do Čínské lidové republiky: Zdeňka Hejzlara, Františka Janoucha, Jiřího Kosty, Karla Kovandy, Antonína J. Liehma, Zdeňka Mlynáře, Adolfa Müllera, Jiřího Pelikána a Michala Reimana. S řadou dokum. fotografií. 192 str., cena \$9:00.

Lenka Procházková, Přijed' ochutnat. Autorka (dcera spisov. Jana Procházky) se nám před časem představila románem Růžová dáma. V Přijed' ochutnat předkládá jedenáct povídek o lásce, milování a osudech mládě ženy současnosti. 112 str., cena \$9:00.

Vlastimil Třešňák, Babylon. Jsou to vlastně tři novely: Vatikán, Babylon a Minimax. Po úspěchu knížky Jak to vidím já, netřeba blíže uvádět ani rozebírat. Třešňák byl donucen opustit Československo a žije od dubna 1982 ve Švédsku. S autor. fotografiemi. 298 str., cena \$ 9:00.

Šek vyplňte na "Kanadské Listy".

Dr. Ivo Ducháček byl do února 1948 poslancem za Čs. lidovou stranu a předsedou zahraničního výboru čs. parlamentu. O jeho odchodu do exilu jsme v dubnu přinesli zajímavý článek, který vyvolal řadu dotazů týkajících se jeho osoby - kde žije, co dělá a pod. Zatím uvádíme tato základní data: Narodil se v Prostějově 27. února 1913 a dokončil studia práv v r. 1935 v Brně. Je Professor Emeritus, Dept. of Political Science, City University of N.Y. a členem red. rady dvou publikací /"Comparative Politics" a "Publius"/. Novinář do morku kostí napsal tisíce studií, článků a úvah. Jeho nejznámější knihou je "Čekali na válku", která vyšla v USA. Jeho dnešní adresa je: Dr. I. D. Ducháček, P.O. Box 634, KENT, Conn. 06757, USA. Na odpočinek nepomýšlí...!